

12. etapa, štvrtok 14. júla 2016

185 km – horská, Montpellier / Mont Ventoux

ŠTART - Montpellier (v departemente Hérault a regióne Languedoc-Roussillon)

Založili ho v 8. storočí a od 10. storočia bolo dôležitým obchodným centrom. V roku 1364 tu Urban V. sídliači v Avignone založil benediktínsky kláštor a kostol. Následne sa tu presťahovalo biskupstvo z Maguelone. V 16. a 17. storočí sa tu sústredili protestanti, proti ktorým zasiahol Ľudovít XIII. Po víťaznej bitke vydal Montpelierský edikt a pripojil mesto k monarchii.

Montpellier je dnes priemyselné mesto a zároveň významné univerzitné mesto, keďže prvú univerzitu tu založili už v roku 1220 a bola to vôbec jedna z prvých univerzít na svete – tiež najstaršia dodnes fungujúca lekárska fakulta vo Francúzsku. Historické centrum mesta tvorí rozľahlé **námestie Royale du Peyrou** (3 hektáre) v štvrti Écusson. Atraktívna verejná plocha so širokými chodníkmi, záhradami a umelými bazénmi bola vybudovaná v roku 1689. Stredobodom námestia je socha Ľudovíta XIV. na koni (kráľ „Slnko“), ktorý sám ju daroval svojmu obľúbenému mestu.

K zaujímavým stavbám určite patrí aj **Saint-Clement Aquaduct** z roku 1456 (éra kráľa Karola VIII.) pôvodne postavený za účelom dopravenia vody do 9 km vzdialenej fontány Saint-Clement. Bol úplne dokončený až o 300 rokov neskôr pod vedením architekta Henriho Pitota. Skladá sa z 236 stĺpov, ktoré majú výšku 22 m. Celá stavba je dlhá takmer 900 m. Dĺžka celého vodovodu zo začiatku 18. storočia je viac ako 17 km. Henri Pitot v roku 1768 postavil aj impozantnú **Vodnú vežu** zásobujúcu všetky mestské bazény a fontány.

Je to takisto mesto športu, keďže väčšina miestnych klubov v populárnych športoch pôsobí v najvyššej súťaži, najúspešnejší sú zrejme hádzanári, ktorí vyhrali 14 francúzskych titulov a v roku 2003 aj Ligu majstrov. Populárne je aj rugby, keďže tu stojí národný štadión **Yves du Manoir Stadium** zrekonštruovaný v roku 2007. Nesie meno bývalého reprezentanta Yvesa du Manior, ktorý zahynul pri leteckej nehode (sám pilotoval).

Spomeňme aj to, že v Montpellier sa narodili sv. Roch, zakladateľ sociológie a filozof Auguste Comte, takisto tu študoval spisovateľ symbolista Paul Valéry.

130 km – Nimes

Za čias starovekého Ríma tu sídlil keltský kmeň Voloques Arecomici, neskôr sa územie dostalo až na hranicu Ríma za vlády cisárov Augustína a Hadriana. V 3. storočí bolo Nimes evanjelizované sv. Baudilom. Po vypálení armádou Karola Martela bolo znovu vystavené a dostalo sa pod správu biskupstva Viscount. Zúčastnilo sa krížovej výpravy proti Katarom, a tým sa aj pripojilo ku katolíckemu Francúzskemu kráľovstvu. V 16. storočí sa tu udiala krvavá protestantská vzbura.

Trasa Tour de France 2016 (© Cycling-Info.sk)

Nimes je jedným z mála francúzskych miest, kde sa zachoval rímsky amfiteáter v pôvodnom stave. **Les Arénas** s dĺžkou 135 m a šírkou 101 m je ozajstnou dominantou centra mesta. Zmestí sa tu až 25-tisíc divákov, ktorí tu kedysi sledovali gladiátorské súboje. V súčasnosti tu organizujú najväčšie býčie zápasy vo Francúzsku nazývané Ferias.

111 km – Beaucaire

Písomné zmienky siahajú až do 7. storočia p. n. l. Táto osada bola zastávkou na rímskej ceste Via Domitia spájajúcej Taliansko so Španielskom. Názov v preklade znamená „krásny kameň“ asi preto, že tu kedysi boli lomy a bane. Od 16. do 19. storočia organizovali významný trh Foire de la Madeleine, na ktorom sa dal zohnať tovar z celého sveta (India, Čína, Afrika). Význam trhu poklesol s príchodom železnice. Nedávno tieto trhy obnovili a každý rok koncom júla tu majú bohatý kultúrny program aj s pretekmi býkov.

Na mieste bývalej starovekej pevnosti bol v 11. a 12. storočí vystavaný hrad **Chateau de Beaucaire**, ktorý prežil 13-týždňové obliehanie armády Simona de Montforta počas krížovej výpravy proti Katarom. Za vlády Ľudovíta IX. bolo územie pripojené k monarchii a tento panovník dal tunajší hrad zrenovovať. Zachovala sa trojuholníková hlavná veža ako aj kruhová obranná veža, pozostatky vojenských budov a Kaplnka Saint-Michel. Dnes tu sídli múzeum Augustea Jacqueta.

107 km – Tarasscon

V tomto mestečku nájdeme pozdĺž rieky Rhona nádherný zámok **Chateau de Tarasscon**, ktorý patrí k najzachovalejším a najkrajším stredovekým zámkom vo Francúzsku i Európe, postavili ho v 15. storočí, i keď už predtým tu stál starý hrad, ktorý dal postaviť ešte Karol I. z Anjou z rodu Kapetovcov, mladší brat francúzskeho kráľa Ľudovíta IX. Bývalo tu niekoľko generácií vojvodov z Anjou a zároveň grófov Provence vrátane kráľa Ľudovíta II. Najvyššia hradná veža meria 48 m. Stavba je dobre zachovalá aj s prístupovým mostom a bránou. Z terasy je nádherný výhľad na celé údolie, za dobrého počasia je viditeľný aj Mont Ventoux. Sídli tu múzeum vystavujúce artefakty z rodinnej zbierky vojvodov z Anjou.

Keďže v Tarasscone žila kráľovská rodina, dala si tu postaviť **kolegiálny kráľovský Kostol sv. Marty**, ktorý sa do súčasnej veľkolepej podoby dostal po rekonštrukcii v 15. storočí financovanej z kráľovskej pokladnice Ľudovíta II. V krypte kostola sa nachádza sarkofág s relikviami svätých zo 4. storočia.

Trasa Tour de France 2016 (© Cycling-Info.sk)

cca 95 km – Les Baux-de-Provence (mimo trasy)

Starobylá dedinka v departemente Bouches-du-Rhone leží na skalnej plošine a aj jej názov znamená v provensálštine skalnatý výbežok, no a z toho pochádza aj názov horniny bauxit, ktorú práve tu v roku 1821 prvýkrát objavil geológ Pierre Berthier. Dedinka patrí do združenia Najkrajších obcí Francúzska a ročne sem príde až 1,5 milióna turistov, jej dominantou je zrúcanina hradu, hradný areál sa rozprestiera až na ploche 7 hektárov. Bol postavený zrejme v 13. storočí, ale súčasťou areálu boli aj tri veže, kaplnky či kostol, navyše už dávno predtým žili v priestore hradu Ligúri a neskôr tu mali Rimania vojenský tábor. Zaujímavá bola aj rodina, ktorá vlastnila hrad v stredoveku, podľa legendy to boli potomkovia kráľa Baltazára (jedného z Troch kráľov), navyše príslušník rodu Guillame Hugues sa zúčastnil prvej križiackej výpravy, naopak jeho syn bol zase exkomunikovaný z cirkvi, pretože zničil ako protestant sa zúčastnil náboženských vojen a dal zničiť dôležité Opátstvo Saint-Gilles.

92 km – Saint-Rémy-de-Provence

Mesto môžeme považovať za predmestie blízkeho 150-tisícového Avignonu,, ktorého celé centrum je zapísane na zozname UNESCO. Je tiež prístupovým bodom do chránenej oblasti pohoria Alpilles s množstvom stredovekých pamiatok. Saint-Rémy-de-Provence je známe hlavne produkciou kvalitného olivového oleja z tunajších čiernych olív.

S obcou je spojených mnoho slávnych mien, ako napríklad rodák Michel de Nostradame, známy ako Nostradámus – lekár, astrológ a prorok zo 16. storočia, ktorý viackrát úspešne predpovedal budúcnosť. V roku 1889 sa v miestnej psychiatrickej liečebni dobrovoľne liečil maliar Vincent van Gogh, ktorý tu namaloval slávnu sériu obrazov viníc. Princ Albert II. z Monaka nesie okrem desiatok ďalších aj titul seňor Saint-Rémy, jeho sestra Caroline tu dlhodobo žije.

V centre mesta nájdeme budovy aj zo 14. a 15. storočia, no námestiu Place de la Republique dominuje 49 m dlhý **Kostol sv. Martina** kompletne zrekonštruovaný v 19. storočí s gotickou vežou ešte z pôvodného chrámu zo 14. storočia. Nádherný je najmä vstup zo západnej strany s veľkolepým neoklasicistickým stĺporadím. Nachádza sa tu jeden z najväčších organov vo Francúzsku, aj preto dvakrát ročne organizujú organový festival.

72,5 km – Cavillon

Obyvatelia Provence ho nazývajú hlavným mestom melónov, keďže odtiaľto pochádza veľká časť produkcie tejto sladkej zeleniny. To, že melóny z Cavillonu patria k najlepším dokazuje aj fakt, že slávny spisovateľ Alexandre Dumas daroval miestnej knižnici všetky svoje knihy za symbolickú odplatu – doživotnú rentu melónov. Mestská rada mu každý rok (až do smrti v 1870) posielala 12 melónov.

Trasa Tour de France 2016 (© Cycling-Info.sk)

V centre obce sa stále dajú pozorovať zvyšky rímskej architektúry. Dominantami sú **Katedrála Panny Márie a sv. Veranusa** z 11. storočia, ako aj **Stará synagóga** z 15. storočia. Počas Avignonského zajatia pápežov bolo v Cavillon židovské geto, ktoré na noc úplne zamykali. Ďalším skvostom je **Hotel Agar**, ktorý sídli v budove z 18. storočia, ktorá predtým slúžila ako zámok. Nad mestom na kopci Saint-Jacques nájdeme rovnomennú kamennú **Kaplnku Saint-Jacques** postavenú v 12. storočí. Podľa starých záznamov tu ešte pred tým mal svoju svätýňu galský kmeň Cavares.

66 km – Robion

V rannom stredoveku sa táto obec nachádzala na brehu rieky Boulon, avšak bola viackrát vypálená a obyvateľstvo sa presťahovalo vyššie do kopcov a založilo súčasný Robion. Zo starej dediny sa nezanechalo vôbec nič. V tej novšej nájdeme napríklad románsky kostol Saint-Pierre z 12. storočia ako aj druhý gotický kostol Notre-Dame de la Nativité z 15. storočia, ktorý viackrát rekonštruovali a dnes má aj mnohé neoklasicistické prvky.

V susednej obci Russolion (nie je na trase) sa nachádzali významné **okrové bane** otvorené v 18. storočí a aktívne až do roku 1980. Oker je prírodný pigment využívaný v maliarstve a textilnom priemysle. Má farebnú škálu od žltej až po purpurovo modrú. Nedávno tu vytvorili 50 km cyklotrasu, ktorá prechádza cez všetky bývalé okrové bane v regióne.

55 km – Gordes

Stredoveká obec situovaná na skalnatom podloží, v ktorej sa nachádza zrúcanina hradu Château de Gordes, ktorý údajne nevyhorel vo vojne, ale po zásahu bleskom. Celé jadro obce má stredoveký charakter a pochádza približne zo 16. storočia. Kostol Saint-Firmin je zo 14. storočia a má vysokú štvorcovú zvonnicu zo staršieho chrámu z 13. storočia. Nachádza sa tu niekoľko múzeí, najväčšie je Múzeum výtvarného umenia v peknej renesančnej budove venované hlavne belgickému autorovi Polovi Marovi (Pol Mara).

V Gordes majú či mali rezidenciu viaceré osobnosti ako maliar Marc Chagall, režisér Roman Polanski či bývalý prezident Francois Mitterrand.

51 km – L'Abbaye de Sénaque

Obec vznikla okolo kláštora **L'Abbaye de Notre-Dame de Sénaque** založeného cisteriánskymi mníchmi z obce Mazan v roku 1148. Je jediným pozostatkom pozoruhodnej cisteriánskej architektúry v celom regióne. Mnisi tu žili jednoduchým životom s tromi základnými piliermi: liturgia (7-krát denne sa modlili), vzdelanie (čítali a prepisovali najmä kresťanské texty) a práca (pestovali plodiny pre

Trasa Tour de France 2016 (© Cycling-Info.sk)

svoju obživu ako aj vinič či okrasné rastliny). V 14. storočí si kláštor získal obľubu šľachtickej rodiny Simiane, ktorá mala titul lord z Venasque. Tá dala kláštor zväčšiť a často posielala drahé dary (nábytok, umelecké diela). To sa nepáčilo mníchom z iných opátstiev ako i protestantom. Kláštor bol aj kvôli tomu počas náboženských vojen v roku 1544 zničený a všetci mnísi obesení. Ruiny boli počas revolúcie ponúknuté na predaj, no nikto nemal záujem. Až o 30 rokov ho odkúpil opát Don Barnouin, ktorý tu po dlhej rekonštrukcii opäť zriadil kláštor. V roku 1988 sa tu presťahovali lérinskí mnísi, ktorí tu pôsobia dodnes. Sú známi hlavne tým, že pestujú veľké množstvo levandúl a vyrábajú z nich aj levanduľový olej.

48 km – Col des Trois Termes a dedina Vénasque

Na úpätí kopca sa nachádza pozoruhodná **dedina Vénasque** postavená v neprístupnom teréne na skale. Vede tu schodisko vytesané do kameňa. Okrem pozostatkov hradieb a dvoch obranných veží, ktoré bránili mesto pred nájazdmi Arabov, tu nájdeme aj **Kostol Panny Márie** zo 17. storočia s oltárnym obrazom a obrazom Ukrižovania vyrezanými do dreva. Obe plastiky sú výborne zachované a patria k najkvalitnejším dielam svojho druhu vo Francúzsku. Obraz Ukrižovania známy ako Krucifix z Vénasque bol nájdený pri obnove kostola v roku 1932, podľa niektorých prameňov pochádza z Avignonu a z nezistených dôvodov tu bol prenesený v roku 1498 rytierom Thezanom (400 rokov bol zabudnutý). Už trikrát bol vystavený aj v múzeu Louvre.

História obce je spojená so šľachtickým rodom Comlat Venaissin, ktorý mal dlho titul gróf z Toulouse. Jeho najvýznamnejší člen Raymound VII. pomáhal pápežovi v krížovej výprave proti Katarom na začiatku 13. storočia. Obec sa ubránila viacerým útokom počas náboženských vojen. Obyvatelia sa museli dlho spoliehať na studne vzdialené až 1,5 km, pretože vodovody tu vybudovali až v roku 1959.

Dnes obec patrí do vinárskej oblasti pod Mont Ventoux, kde sa pestuje odroda Muscat Venasque. Miestni vinári sú tiež držiteľmi ochrannej známky AOC na víno značky Ventoux. Druhou gastronomickou lahôdkou sú tradičné čerešňové pralinky, vyrábané z miestnych skorých čerešní.

32 km - Mazan

Zaujímavosťou tohto kraja sú **sadrovcové bane** v katastri obce Mazan. Nachádza sa tu druhé najväčšie ložisko sadrovca a anhydridu v Európe, ktoré spravuje spoločnosť Etex Group najväčší svetový producent sadrovca. Sadrovec z Mazan je výnimočný tým, že už v prirodzenej forme má čistotu 90 %. K povrchovým baniam o rozlohe 45 hektárov patria aj vypalovacie budovy, laboratóriá a sklady. Sadrovec slúži na výrobu omietok a rôznych stavebných materiálov napr. sadrokartónu.

Trasa Tour de France 2016 (© Cycling-Info.sk)

22 km – Bédoin

Obec ťaží z blízkosti Mont Ventoux a ponúka kvalitné ubytovacie a stravovacie služby. Vinohrady v okolí majú asi 700 hektárov a produkujú vína Ventoux a Vin de Pays. Vinárom sa dokonca stal aj bývalý cyklista Éric Caritoux, víťaz Vuelta a España 1984, ktorý žije neďaleko dediny Bédoin. Turisti obľubujú a veľké trhovisko v štýle Provence, kde je každý deň k dispozícii čerstvá zelenina, syry, mäso a samozrejme víno. Takmer rovnakú rozlohu ako vinice majú aj čerešňové sady odrody Burly. Veľké sladké čerešne odtiaľto vyvážajú do celej Európy. Ďalšími typickými plodinami na týchto úradných svahoch sú slivky, figy a olivy.

Uprostred obce je **Kostol Saint-Pierre** stavaný od roku 1708 do 1736. Zvonku a aj v interiéri je zdobenými viacerými jezuitskými prvkami.

CIEL' – Mont Ventoux (1912 m n. m.)

Najvyšší bod pohoria Massif des Baronnies z ktorého je 360-stupňový panoramatický výhľad na Provence a Alpy. Francúzsky básnik René Char označil kopec ako „Boží hrob“, keďže naozaj vytŕča a je posledným kopcom pred morom. Pri vrchole sa objavujú vzácne rastliny ako machy a lomikameň, ktoré rastú iba v Grónsku alebo na Špicbergoch, čo je spôsobené nedostatkom vody, no a úplne na vrchole je od roku 1882 meteorologická stanica, ktorú už dnes využívajú iba ako vysielateľ, horná časť kopca pripomína mesačnú krajinu. Celá oblasť Mont Ventoux je na zozname chránených biosfér UNESCO.

Už navždy je spojený so smrťou anglického cyklistu Toma Simpsona v trinástej etape Tour de France 1967, Tom zomrel tesne pred vrcholom, i keď spadol už predtým, jeho smrť spôsobila kombinácia horúčavy, dehydratácie, alkoholu a amfetamínov, kúsok pred vrcholom sa nachádza pamätník tomuto cyklistovi, ktorý je ozdobený symbolicky bidónmi, Simpsona pochovali v Anglicku a na jeho pohreb prišlo 5000 hostí vrátane mnohých cyklistov.

Prvýkrát bol kopec v programe Tour v roku 1951, v roku 2000 tu vyhral legendárny súboj Pantani nad Armstrongom, išla sa tu predposledná etapa Tour 2009, keď vyhral Juan Manuel Gárate, favoriti ako Contador, Schleckovci, Kreuziger či Nibali prišli s odstupom pár sekúnd. Naposledy v roku 2013 sa na vrchole tešil Froome, 28 sekúnd pred Quintanom.

Sandy Casar opísal Mont Ventoux takto: *„Pre Francúzov je to mýtický kopec. Na Tour de France zohráva vždy veľkú úlohu. Je známy tým, že tam nie je voda, takže ani žiadna vegetácia. Veľmi fúka, často je hrozné teplo a človek sa nemá kde schovať. A do toho to náročné stúpanie. Máte pocit, že vás to každú chvíľu zastaví.“*